

Statečnost & odvaha

Tebe se nebojím!

Svině! Vrať mi to kolo, nebo tě sežeru! Pražský Karlín je kolem roku 1985 hodně jinou čtvrtí ve srovnání s tím, čím se stal o čtyřicet let později. Šarvátky mezi dospělými kopírují bitky dětí. A rozhodně se nejedná o mírné nepohodlí při slovním osočování za účasti dospělých. Ne, ne. Dospělí tu nejsou. A děti se řežou rukama a nohama, hlava nehlava.

Po školním dni je jednou z oblíbených činností jízda na kole. Představte si pražskou čtvrt' té doby. To nejsou vyhrazené jízdní pruhy pro cyklisty (i když ani dnes to není žádná sláva). To je absolutní nepřítomnost esence chodce anebo cyklisty v industriálním prostředí, kterému už ani nevládnou auta nebo tramvaje, ale spíš těžké pracovní stroje a jeřáby.

Přijít kolem jedné ze školy a vyrazit s kolem na Žižka-perk teď nepřipadá v úvahu. Možná se tam dostaneme o víkend, pokud pro to překecáme tátu. V běžný pracovní den a v tomhle našem útlém věku to nejde. V lepším případě si s bráchou vytáhneme kola z dřevěné bedny nad schodištěm za domovními dveřmi. V horším případě jsou zamčená mezi krysy ve smradlavé sklepní kobce. Anebo o čtyři patra výše na půdě. Pragmatictější by bylo vytáhnout skejty. Ale ty jsme v té době ještě neměli, ta móda přišla později.

A tak vyrazíme do ulice. Brácha má kolo žluté, já červené. Táta dal do kupy kola z druhé ruky. Moc se mu povedla. Přejedeme pár ulic a jsme v Karlínském parku. Pro vaši představu: To jediné, co tam dnes pamatuje časy dávno zašlé, je kašna a pár vzrostlých stromů. I když myslím, že i tehdejší největší platany už nakonec padly.

Jako obvykle jezdíme parkem kolem dokola. Jestli má trasa dohromady tři sta metrů, budu spíš přehánět. Nám to ale tehdy při naší velikosti připadalo jako nekonečný závodní okruh s mnoha zajímavými překážkami. Ta nejzajímavější se jmenovala mýto. Část, kde byly i tehdy umístěné

prolézačky, byla obsazena původním karlínským obyvatelstvem. Já měl cikány rád. Vyrůstal jsem s nimi. V první a druhé třídě měli dokonce početní převahu. To je holý fakt Karlína tehdejší doby, nic rasistického, nic nekorektního.

Rovinka před prolézačkami nebyla nijak nebezpečná. To jsme věděli. Většinou si nás nikdo zdánlivě nevšímal. Občas na nás vyjel nějaký dospělý, abychom s těma kola-
ma, more, vypadli! Nebo jsme ujeli psovi. Ale zatačky a rovina přímo proti portálu kostela Cyrila a Metoděje byla zrádná! Tam se vybíralo mýto.

Slezeme s bráchou z kola. Vede je známý zmetek. Mnohem starší než my. Není to cikán, ale v partě jich je dost, do deseti. „Dej sem kolo!“ řve mi do ksichtu. Kdyby se mi chtělo, posral bych se. Prostě nesnáším, když na mě někdo řve. Odevzdám. Bez protestů. A bulím.

Kápo si ho vezme a pošle ostatním, okamžitě na něm začnou něco demontovat. Otočí se na mladšího bráchu. „Ty ho sem dej taky, vole!“ zařve na něj stejně jako předtím na mě. Brácha nic. „Tys mě neslyšel?“ Brácha nic. Kápo ztrácí respekt před zbytkem party. Malý kluk, a neposlouchá? Dává slovům důraz, přikročí k bráchovi a strčí do něj. Ten přepadne přes kolo. A v tu ránu začne tanec.

Jsme cholericí. Máme být po kom, geneticky i výchovou. Brácha spustí takovej virvál a začne toho prevíta častovat s kulometnou kadencí. Hajzle! Svině! Čůráku! Mezitím se postaví na nohy, kolo nechá na zemi a rozběhne se k tomu sráči. Je úplně bésnej, pěsti zaťaté, klouby bílé, vztekem brečí a řve. Grázl na to vteřinu čumí, aby v té druhé ucounul. Pak couvne ještě jednou. A pak zdrhá! A s ním i celá ta parta. A brácha furt za nima, až na roh před Včelu, kde mu mizí.

Sbíráme kola, škody nejsou zásadní. Něco málo stačili odmontovat nebo urvat. Oba ještě trochu bulíme. Brácha zjevně vzteky. Nesnáší tohle ponižování stejně jako já. Já ale bulím ještě z jiného důvodu. Já se jako starší úplně podělal.

Měl jsem přeci mladšího brácha chránit a nenechat si vzít kolo. Mě ale ta situace úplně přimrazila k zemi! Jsem srab ve vlastních očích. A brácha je velkej frajer a hrdina.

Kdybych se tehdy zmohl, dal bych tomu grázlovi přes držku. Později jsem se naučil strachy z tyranů překonávat, i když hrdinou jsem se nikdy nestal. Chybělo mi totiž zdravé sebevědomí, které rodiče běžně do svých dětí vkládají. Na mě řvali. Proto i dnes blbě snáším, když na mě někdo vríská. A naopak řvu sám. Alespoň brácha dostal podporu sebevědomí myslím vrchovatě. Tak díky, rodičové!

Svíčkou do mozku

Na konci mise vždycky přichází pracovní vrchol. Nijak tomu nepomáhám, netlačím na pilu, nehecuju se ke krajinám. Víím, že to přijde. Minulý rok to bylo dočasné podvazování aorty a přímá srdeční masáž s rukou v hrudníku. Letos jsem si myslel, že to bude asi ta plíce jak řešeto. Můj jediný hrudní výkon tady.

Ale ne. Přišlo to zřejmě dneska v noci. Pokud mě v těch pár příštích dnech ještě chirurgický Bůh znovu neproklepne. Dneska v noci jsem zastavil krvácení z noční můry všech, kteří se kdy hrabali v hlavě. Když praskne žilní splav, který nemá standardní cévní stěnu, je čas zapalovat svíčky a modlit se. Když vám ještě k tomu praskne na místě, který je absolutně nepřístupný, můžete je rovnou sfouknout. Anebo ne?

Je 0.45, 2. prosince 2015. Vyvrtal jsem manuální vrtačkou čtyři díry na levém spánku a kost vyřezal pilkou. Odklopil ji. Odsávám epidurální hematom. Hluboko na nepřístupné spodině lebeční na mě čeká past – transversální sinus. Hlavní kanál, který odvádí krev z mozku. Jeho stěny jsou tenké a netvoří je nic jiného než mozkové obaly. V podstatě je to jen taková papírová stěna. Žádné „maso“, který by šlo zašít.

Chlap má prasklou spodinu lebeční a v místně praskliny nastřížený tenhle sinus. Když se tam dostanu, v tu ránu odsávačka nestíhá. Operační pole se zalije tmavou žilní krví, zatímco mně se zalejí záda potem. Strkám prst hluboko pod vyřezanou kost, dosáhnu tam sotva špičkou. Stojí to. Jenomže s prstem v hlavě ani jeden dlouho nevydržíme...

Používáme základní materiály a nástroje. Nemáme tkáňová lepidla, houby ani vosk. Vosk. Tím se dají velmi dobře zalepit jakékoli díry. Ortopedi ho mají moc rádi. A nemáme vždy potřebné know-how. Přemýšlím. „Máte někdo nápad?“ ptám se přítomných na sále. Ne.

OK. Takže ty se odmyj, ukážu na asistenta, a zaběhni před nemocnici. Viděl jsem tam takový malý krámeček se svíčkama. Dvě kup. Pospěš si. Do prstu na díře dostávám křeč a zároveň začínám mít závrať z představy, jak tohle budu později vysvětlovat. Mám dvě možnosti. Buď ho nechám umřít, což bude jen pár okamžiků poté, až vyndám ten prst. Anebo to zalepím čímkoli, i když to bude absolutní porušení pravidel. Doma nemyslitelná situace. Tady realita.

Asistent je za chvíli zpátky. Přestože máme k jedné ráno, spolu s ním vchází na sál všechno, co má ruce, nohy a zvědavou hlavu. No tak to jsem moc rád, že tuhle eskapádu budu dělat za přítomnosti většího množství budoucí žalující strany. Zapalujeme svíce. Vosk kape do nerezové mističky. Vychladím ho trochu ve vodě, sfoukneme svíce a já žmoulám kuličku...

Musím to tam plácnout v pravou chvíli a na pravé místo. Ani horké, ani studené. Vybalí mi nejdelší břišní pinzetu. Na ní to dostanu až k žilnímu splavu, vytočím odsávačku na maximum a tmelím voskem ze standardní konzumní svíčky. Držím na tom prst a cítím, jak se to pod ním hýbe. No nic. Udělal jsem maximum.

Držím to tam dál, trochu přimáčknu. Chladím to studenou vodou ze stříkačky. Asi po třech minutách se to odvážím pomalu pustit. Směřuju do toho místa za rohem

hluboko na spodině lebeční paprsek světla, abych zjistil... Abych zjistil, že to vůbec nekrvácí!

Ty vole, ani kapka! Nic. Stojí to. Drží to. Držte mě! Pusťte mě! Nechte mě! Asi se zblázním radostí! Obtancuju operační sál. Afghánci na mě hledí s otazníky, zda mi nepřeskočilo. Ale rozumíme si. Mají z té svíčkové zábavy také radost. Tak jsme si tady v hluboké noci kdesi v severním Afghánistánu za pomoci typicky křesťanského artefaktu udělali takovou malou oslavu znovuzrození.

Nacpu tam ještě jednu zátku, vyčistím to. Převlékne-me si veškeré hadry i operační pole, vyměníme nástroje. A budeme zase dělat „evidence based medicine“. Po operaci má ten chlap levou zornici pořád stejně rozšířenou jako před ní. Asi to byl stejně pokus k prdu. Ráno má ale zornici o poznání menší. A byl by se i více budil, kdybych nežádal hlubokou sedaci, aby s tou hlavou ani nehnul a zátka mi neuplavala.

Na ranním hlášení vysvětluju kolegům, co jsem provedl. Potřebuju kolektivní svědomí a snad to bude v pohodě. Padl návrh, že jsem tam měl dát sval anebo jeho fascii jako zátku z přirozené tkáně. Prý to tady minule udělal jiný neurochirurg. Neurochirurg! Vidíš, to jsem teda kurva měl. Jenže já jsem břišní specialista. Ale svíčka je prý také dobrá. Kdysi dokonce měli jednu sterilní na sále. Používali to občas ortopedi. Uf. Dobře. Máme tedy chlapa se svíčkou v mozku. Otázka je, co bude dál?

Dál následovalo víc než půlroční interní vyšetřování, ale to je jiný příběh. Namísto publikace fantastického článku minimálně v časopise s impaktem Nature jsem s vyplašeným jazykem a podporou mých mnohých kolegů lékařů ze světa i z domácí odborné společnosti obstál s vysvětlením, že za dané situace nešlo dělat nic jiného.

Nebylo to v souladu se soudobým medicínským poznáním. Nebyl to materiál určený pro použití v lidském těle. Já měl plné právo ten prst v hlavě pustit a nechat pacienta

zemřít. Na misích platí, že přirozeně nemůžeš zachránit všechny pacienty, protože všechno neznáš a neumíš. Všichni jsme nějak specializovaní a já nejsem neurochirurg. Bylo by v pořádku říci, že končím já i život pacienta. Vybral jsem život pacienta a alespoň na chvíli konec svého života odborného.

Ahmad mi ještě pár měsíců poté, co jsem byl doma zpět z mise, posílal e-mailem videa s poděkováním v paštštině. Pro člověka to dopadlo dobře, utrpěla medicína a její zásady. Mé ego dostalo vyšetřováním pořádnou facku a celý výkon byl jeden velký fuckup. Nebo ne? Myslím si, že statečnost, odvaha i namyšlenost mi daly nahlédnout až za hranici toho, kde je chirurgie ještě bezpečná svými standardy. Takhle nevědecky se hranice chirurgie skutečně neposouvají. Udělal jsem to blbě a teď o tom píšu proto, že je to odstrašující příklad. Tak díky, experimentující chirurgu!

Výjurtka u letadle

Dotahuju si pětibodový pás. Už teď je mi na blití. Přinesl jsem si do kokpitu voňavý stromeček. Když se zavře, je tady cítit pekelný smrad potu, který specificky produkuje člověk, který je ve stresu. Je to úplně jiný smrad, než když se potíte na desítce v lese při relaxačním výklusu.

Už pár dní před výcvikem mě bolí žaludek. V noci spím jen neklidně. Je to silnější než nervy před závodem anebo složitějším výkonem na sále druhý den. Zatím jsem nevy našel, jak ten žaludek na vodě upravit. Zkoušel jsem se nafutrovat k prasknutí. Zkoušel jsem být nalačno. Pak i mezistupeň banán nalačno. Nic. Pořád na blití. Asi proto, že to není příčina, ale následek. Důsledek šíleného strachu.

Budíky jsou na palubce stejné, znovu mě to vždycky překvapí. Kontroluju jejich řadu a aktuální nastavení před startem. Pás jsem dotáhl tak, že mi svírá hrudník i pánev

ještě dříve, než v něm budu za pár minut opakovaně viset hlavou dolů. Sedím v akrobatickém speciálu. Bývalém výcvikovém letounu RAF. Dělán předletovou zkoušku, mimo jiné testuju volnost řízení extrémně citlivým kniplem mezi nohama. Připomínám si znovu, že budu mít plynovou páku na levou ruku namísto pravé jako u Cessny.

Uvědomuju si také, že ty budíky nebudu potřebovat. Budu totiž většinu času valit oči před sebe, nad sebe, anebo hlavně vlevo od sebe na trojúhelník na křídle, který především zelenáčům napomáhá v představě, v jaké poloze se letadlo nachází a cirka do jaké ho chcete jako pilot správně uvést. Při prvních manévrech se totiž výrazně liší to, co chcete a jak to aktuálně vypadá. Profík létá na přesný úhel, anebo ten trojúhelník ani nepotřebuje.

Než si po startu snad už podvacáté s instruktorem opakujeme, jak pracovat se stavitelnou vrtulí, je tu první překrut. Ten je celkem v pohodě, dolní pozitivní G mi žaludek spíše usazuje. Ale to změní následující výkrut a dva souvraty. Do vývrtek jdu už se studeným potem na čele a kubánská osmička mě žene do blízkosti zkázy. Abych si to blití pojistil, cestou domů letíme na zádech.

První výcviky akrobacie trvaly krátké minuty. Strach přecházel v intenzivní nevolnost, po přistání na zemi v absolutní, několik hodin trvající útlum. Má cesta, jak vyřešit strach, nespočívá v bezhlavém skoku bez zajištění. Jsem až takový posera, že si všechno nejprve dokonale naplánuju, rozdělím na menší strachy. Nejen do toho letadla sednu s nejlepším instruktorem.

Nejsem statečný, nejsem odvážný. Jsem ale nadmíru zvědavý, a to mě nutí podstupovat neustálé výkyvy z mnohem snadnější entropie neboli stavu s nejnižší energií. Abych to dokázal, nikdy nejsem sám. Jsem vždycky do týmu, minimálně do tandemu.

Objektivní nález

Při vědomí, orientovaný, spolupracuje, verbální komunikace jasná a srozumitelná, stav výživy a svalstva přiměřený. Michal je politický. Slouží a je statečný a odvážný. Nemusí mít zrovna cenu za statečnost, aby mohl dělat odvážná rozhodnutí pro správnou věc i v situaci, kdy není cílem jeho osobní prospěch nebo zisk volebních preferencí. Děkuju mu za jeho statečnost, se kterou pomáhá držet knipl nebo kormidlo do správné budoucnosti proto, že tak by to chtěl i pro vlastní děti. Nehledí na své pohodlí. Michal má za to můj hlas. Dělá odvážné kroky s prospěchem pro společnost a statečně nese, že se to nemusí líbit všem.

Děti, tohle jsem vám neřekl! Někdy jsem byl hyperprotektivní, což mohlo vypadat, že nechci, abyste byly statečné a odvážné. Někdy mě můj strach o vás paralyzoval natolik, že to znemožnilo řešení situace, kterou jsem si naopak přál, abyste řešit uměly. Díky, děti, tahle životní lekce mi dala do života hodně. Díky, že už se nechceš chovat jako zbabělec.